



Til: Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo, 13.10.2023

Høringssvar: NOU 2023:17 Nå er det alvor – Totalberedskapskommisjonen

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er en interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende. Nasjonalforeningen for folkehelsen har helselag og demensforeninger over hele landet.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er glad totalberedskapskommisjonens rapport fremhever frivillighetens betydning under krise og samtidig påpeker at frivillighet skal skje i tillegg til resten av helseberedskapen, og ikke istedenfor. Kommisjonen anbefaler bedre involvering av frivillige organisasjoner i beredskapsarbeidet, både i planarbeid og i tilknytning til øvelser. Det er viktig at kommisjonens anbefaling nå følges opp og at det etableres varige strukturer for samhandling med frivillighet om beredskap. Det er særlig tre roller vi som helsefrivillighet kan fylle:

1. Representere sårbare grupper

Pasientorganisasjoner representerer grupper som vil være spesielt sårbare ved mange ulike type kriser. Under pandemien bidro Nasjonalforeningen for folkehelsen med sin rolle som interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende på flere måter ved å blant annet kartlegge situasjonen, bidra med informasjon og informere helsemyndighetene. Ved å kjenne og ha dialog med gruppene pasientorganisasjoner representerer, kan vi bidra til bedre håndtering fra myndighetene.

2. Frivilligheten kan bidra med tilleggstenester

Under krise vil det kunne være behov for ekstra aktiviteter for å ivareta enkelte grupper. Frivilligheten kan omstille seg raskt og ta ekstra ansvar overfor grupper de representerer. Vi må finne andre stimuleringsordninger for frivillig innsats enn de som ble etablert under pandemien. Mens næringslivet ble kompensert for konsekvenser av pandemien gjennom tillitsbaserte krisepakker med mulighet til ettersyn og kontroll, måtte frivilligheten bruke tid på enkeltsøknader for å få støtte til aktiviteter. Under krise kan det ofte være behov for at etablerte organisasjoner med etablert infrastruktur, aktivitet og informasjonskanaler får støtte til å opprettholde og forsterke allerede etablerte tilbud tilpasset krisens karakter. Det er viktig å planlegge for et samarbeid hvor frivilligheten kan bidra med det vi er gode på, uten å måtte jage etter penger til nye og tidsavgrensede prosjekter. Vi etterlyser en slik forståelse av frivilligheten i beredskapsplaner for framtiden.

3. Frivillighetens rolle i kommunikasjon og opprettholdelse av tillit

Frivillige organisasjoner har en viktig rolle i byggingen av den sosiale kapitalen som preger landet i normalsituasjoner og som bidrar til å skape oppslutning om krisehåndteringen under kriser. Denne tilliten må ikke tas for gitt. Tilliten befolkningen hadde til pandemihåndteringen trenger ikke være like sterk under neste krise. Spredning av falsk og misledende informasjon som undergravde kriserespons bidro til mistillit og helseskadelig adferd under pandemien (infodemi). Frivilligheten kan være faktabærere og bidra med rett informasjon både overfor egne grupper, og som representant for sine



kjerneområder overfor den øvrige befolkningen. For å ta denne rollen må samarbeidet mellom frivilligheten være en del av beredskapen og bygge på et sterkt ordinært samarbeid.

Mina Gerhardsen
Generalsekretær